

Republika e Kosovës
Republika Kosova
Republic of Kosovo

Zyra Kombëtare e Auditimit
Nacionalna Kancelarija Revizije
National Audit Office

Izveštaj o Reviziji Informacionih Tehnologija

SISTEM POREZA NA IMOVINU

Priština, avgust 2025

Generalni revizor Republike Kosovo je najviša institucija ekonomske i finansijske kontrole, kojoj Ustav i Zakon ^[1] garantuju funkcionalnu, finansijsku i operativnu nezavisnost.

Nacionalna kancelarija revizije je nezavisna institucija koja pomaže generalnom revizoru u obavljanju njegovih/njenih dužnosti. Naša misija je da efikasno doprinesemo snošenju odgovornosti javnog sektora kroz kvalitetne revizije, promovišući javnu transparentnost i dobro upravljanje, i podsticanjem ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti vladinih programa za dobrobit svih. Na ovaj način povećavamo poverenje u trošenje javnih sredstava i igramo aktivnu ulogu u osiguravanju interesa poreskih obveznika i drugih zainteresovanih strana u povećanju javne odgovornosti. Generalni revizor je odgovoran Skupštini za vršenje dužnosti i ovlašćenja utvrđenih Ustavom, Zakonom, podzakonskim aktima i međunarodnim standardima revizije javnog sektora.

Ova revizija je izvršena u skladu sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI 3000 ¹ i Vodičem za reviziju informacionih sistema (GUID 5100 ²).

Revizije informacionih tehnologija preduzete od Nacionalne kancelarije za reviziju su ispitivanje i pregled sistema informacionih tehnologija i odgovarajućih kontrola kako bi se stekla uveravanja u principe zakonitosti, efikasnosti³, ekonomičnosti⁴ i efektivnosti⁵ informaciono-tehnoloških sistema i odgovarajućih kontrola.

Generalni revizor je doneo odluku o ovom izveštaju revizije “Sistem poreza na imovinu - ISPI” u konsultaciji sa pomoćnikom generalnog revizora Myrvete Gashi Morina, koja je nadzirala reviziju.

Tim koji je izradio ovaj izveštaj:

Samir Zymberi, direktor Odeljenja za reviziju;
Poliksena Berisha, vođa tima;
Gazmend Lushtaku, član tima; i
Atdhe Gashi, član tima

NACIONALNA KANCELARIJA ZA REVIZIJU – Adresa: Ul. Ahmet Krasniqi br. 210, naselje Arberia, Priština 10000, Kosovo
Tel: +383(0) 38 60 60 04/1011
<http://zka-rks.org>

[1] Zakon 05_L_055 o generalnom revizoru i Nacionalnoj kancelariji za reviziju Republike Kosovo

¹ISSA 3000 – Standardi i smernice za reviziju učinka zasnovane na ONISA revizorskim standardima i praktičnom iskustvu

²GUID 5100 – Vodič za reviziju informacionih sistema koji je izdao INTOSAI

³Efikasnost – Princip efikasnosti znači izvlačenje maksimuma iz raspoloživih resursa. Radi se o odnosu između utrošenih resursa i postignutih rezultata u smislu količine, kvaliteta i vremena.

⁴Ekonomičnost – Princip ekonomičnosti znači minimiziranje troškova resursa. Korišćeni resursi moraju biti dostupni na vreme, u pravoj količini i kvalitetu i po najboljoj ceni.

⁵Efektivnost – Princip efektivnosti podrazumeva postizanje unapred određenih ciljeva i postizanje očekivanih rezultata.

SADRŽAJ

Sažetak	5
1 Uvod	7
2 Cilj i oblasti revizije	9
3 Nalazi revizije	10
3.1 Nabavka i razvoj	11
3.2 Kontrole aplikacije	13
4 Zaključci	19
5 Preporuke.....	21
Dodatak I. Dizajn revizije.....	23
Oblasti sa rizikom i pokazatelji revizorskog pitanja.....	23
Opis sistema.....	24
Delokrug i pitanja revizije.....	28
Kriterijumi revizije	28
Metodologija revizije.....	30
Relevantni dokumenti.....	31
Prilog 2: Potvrdna pisma.....	32

Spisak skraćenica

ACR	Agencija Civilne Registracije
CAAT	Tehnike revizije uz pomoć kompjutera(Computer assisted audit techniques)
ISO/IEC	Međunarodna organizacija za standardizaciju/Međunarodna elektrotehnička komisija (International Organization for Standardization/International Electrotechnical Commission)
MFRT	Ministarstvo finansija, rada i transfera
ISPI	Informativni sistem poreza na imovinu
IT	Informacione tehnologije
UNIREF	Jedinstveni referentni broj(Unique Reference Number)
NKR	Nacionalna kancelarija revizije

Sažetak

Porez na imovinu na Kosovu je glavni izvor sopstvenih prihoda za opštine i važan instrument za finansiranje lokalnih javnih usluga. Ovaj porez se primenjuje na svu nepokretnu imovinu bez obzira na njihovu namenu. Njegovo upravljanje se vrši putem Sistema poreza na imovinu (ISPI), koji pruža elektronske usluge za registraciju, račune i naplatu, čineći proces pristupačnijim i transparentnijim. Ministarstvo finansija, rada i transfera ima vodeću i nadzornu ulogu na centralnom nivou, dok opštine upravljaju proces na svojoj teritoriji, uključujući registraciju imovine, izdavanje računa i naplatu. Prikupljeni prihodi se koriste za razvoj projekata i usluga koje poboljšavaju kvalitet života građana.

Porez na imovinu je od posebnog značaja za građane, poslovanja, kao i opštine i centralni nivo. Zbog važnosti koje ima sistem poreza na imovinu, Nacionalna kancelarija revizije je sprovela reviziju informacionih tehnologija kako bi procenila da li je upravljanje sistemom poreza na imovinu od strane odgovornih strana u funkciji pružanja kvalitetnih, tačnih, potpunih i pouzdanih podataka. Nacionalna kancelarija revizije je takođe u prošlosti sprovodila revizije vezane za ovaj sistem i procene podataka iz ovog sistema tokom revizija finansijskih izveštaja i usaglašenosti.

Sistem poreza na imovinu (ISPI) igra ključnu ulogu u upravljanju poreza na imovinu i pruža integrisanu platformu podataka o porezu na imovinu koja se koristi na lokalnom nivou Republike Kosovo za pružanje ove usluge u elektronskom obliku. Razvoj ovog sistema je transformisao upravljanje poreza na imovinu čineći je upravljivijem kao centralizovanu platformu sa jedinstvenom bazom podataka za sve opštine.

Porez na imovinu, koji finansira švedska SIDA od 2008. godine, u početku je bio usmeren samo na zgrade, a kasnije je proširen i na porez na zemljište. Godine 2018. izvršeno je objedinjavanje imovine za poreske obveznike i prvi put je izdat jedan račun koju je sistem trebalo automatski da distribuirati po nekretninama. Ali ova funkcionalnost nije bila dobro testirana i nedostaci i dalje postoje. Nedostajala je dokumentacija o sistemu i pratećim aplikacijama, tim za razvoj sistema koji je angažovala SIDA ostao je bez procesa primopredaje, standardne primopredaje izvornog koda, a SIDA nije implementirala novi plan razvoja sistema. To je otežavalo održavanje sistema.

Uzimajući u obzir ova funkcionalna i tehnička ograničenja, MFRT je odlučio da razvije novi sistem, prilagodljiviji izmenama i održiviji, uz očuvanje funkcija i baze podataka ISPI-a kao osnove za ovaj sistem.

Stoga je NKR usmerio reviziju na kontrole razvoja i kontrole aplikacije koje identifikuju postojeće nedostatke kako bi se izbegli rizici za nove razvoje.

Ova revizija je identifikovala značajne nedostatke koji utiču na njegovo celokupno funkcionisanje i njihovo izbegavanje u novom sistemu.

Nedostatak standardizovanih procedura za testiranje i odobravanje izmena, neefikasno upravljanje zahtevima za razvoj i slabe kontrole aplikacija negativno su uticali na tačnost i pouzdanost podataka o porezu na imovinu u ovom sistemu. Ove slabosti predstavljaju rizik za ispravno funkcionisanje sistema i neispunjavanje zakonskih zahteva u vezi sa pravednom raspodelom računa/uplata, neefikasnim korišćenjem resursa i ugrožavaju integritet i bezbednost sistema.

Ministarstvo finansija, rada i transfera ne uspeva da obezbedi da razvoji koji se ostvaruju u sistemu poreza na imovinu dostignu tačno svoju predviđenu svrhu, u odsustvu procedura koje obezbeđuju funkcionalne unutrašnje kontrole u vezi sa testiranjem razvoja sistemskih izmena, odobravanjem i odbijanjem razvojnih izmena i upravljanjem i rukovanjem zahtevima za razvoj. Uzrokovanje neefikasnog upravljanja resursima stvara preklapanje i izbegavanje odgovornosti, dok se programerima prepušta da procenjuju svoj rad, smanjujući učinak, oslabljujući praćenje i ugrožavajući kvalitet rešenja, kao i ispunjenje njihovih funkcionalnih ciljeva.

Nedostatak kontrola unosa u aplikaciji Sistema poreza na imovinu stvorio je ozbiljne rizike po tačnosti podataka i integritet usluga. Evidentirani su nedostaci u vezi sistema sa registrom podataka Kosovske agencije za katastar, kao i u vezi sa Sistemom za anketiranje, kao i nedostatak naknadnih kontrola na opštinskom nivou. To je prouzrokovalo netačne podatke o poreskim obveznicima i imovini. *Nedostaci u kontrolama obrade* doveli su do nesrazmerne raspodele uplata i netačnih dugova za građane, što im je nanelo štetu kaznama i kamatama.

Ministarstvo finansija, rada i transfera nema dovoljne kontrole kako bi osiguralo potpunost i tačnost rezultata. Stoga, Sistem poreza na imovinu ima nedostatke u registraciji uplata i ne registruje tačan datum uplate, ne odražava stvarni status računa i ne omogućava tačno odražavanje i sprovođenje zakonskih i regulatornih zahteva. Kao posledica, građani mogu biti nepravedno kažnjeni kamatom uprkos blagovremenom plaćanju, smanjujući verodostojnost poreskog sistema. Ručni procesi povećavaju rizik od grešaka i gubitka podataka van sistema.

Nedostaci u bezbednosnim kontrolama sistema poreza na imovinu čine ga ranjivijim na zloupotrebe bezbednosti informacija u sistemu poreza na imovinu. Iako sistem generiše revizorske tragove, nedostatak njihove potpunosti i redovnog praćenja povećava rizik od neovlašćenih izmena ili grešaka, ugrožavajući transparentnost, integritet i pouzdanost sistema. Nedostatak standardizacije i kontrole pristupa, kao i nedostatak centralizovanog mehanizma za upravljanje akreditivima, povećava rizik od prekomernog pristupa, dupliranja i nejasnih korisničkih imena. Slanje lozinki putem e-pošte povećava rizik od neovlašćenog pristupa.

Stoga, na gore identifikovani rizici ukazuju na to da Ministarstvo finansija, rada i transfera, kao i opštine koje upravljaju i pružaju usluge putem Informativnog sistema poreza na imovinu, treba dalja poboljšanja, kako bi se osigurao razvoj sistema, zaštita podataka i neprekidno funkcionisanje usluga poreskih obveznika. U vezi toga, dali smo ukupno 14 preporuka, od kojih je 13 preporuka za Ministarstvo finansija, rada i transfera i 1 preporuka za opštine. Spisak preporuka je predstavljena u Poglavlju 5 ovog izveštaja.

Odgovor subjekata

Ministarstvo finansija, rada i transfera i Opština Priština su se saglasili sa nalazima i zaključcima revizije, kao i obavezali da će sprovesti date preporuke.

1 Uvod

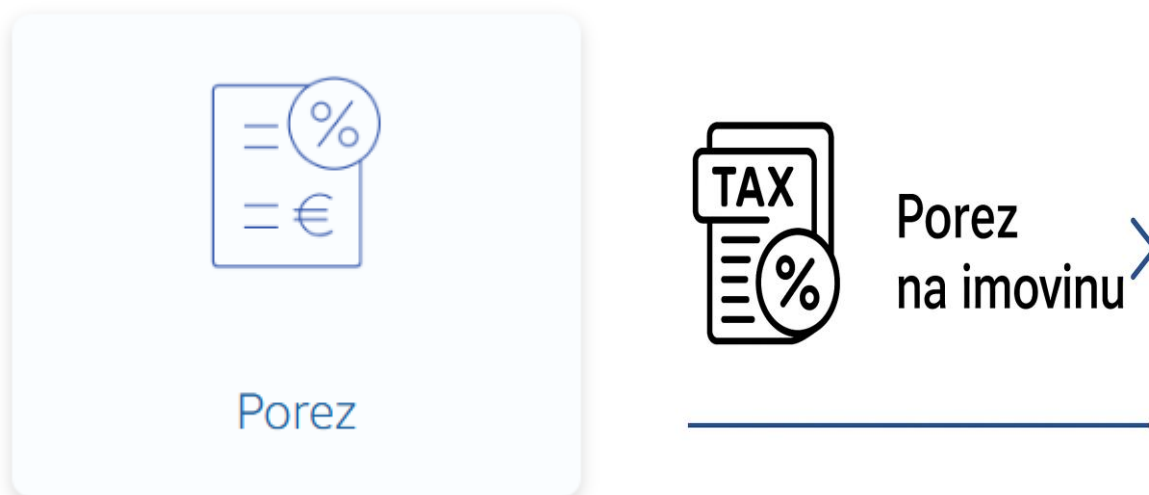
Porez na imovinu na Kosovu jedan je od glavnih izvora sopstvenih prihoda za opštine i predstavlja važan instrument za finansiranje lokalnih javnih usluga, kao što su javna rasveta, održavanje puteva, čišćenje i kapitalne investicije u infrastrukturu. Ovaj porez se primenjuje na svu nepokretnu imovinu – uključujući zgrade i zemljište – bez obzira na njihovu namenu (stambena, komercijalna, poljoprivredna ili industrijska).

Pravni osnov za upravljanje porezom na imovinu utvrđen je Zakonom br. 06/L-005 o porezu na nepokretnu imovinu, kao i podzakonskim aktima koje donosi Ministarstvo finansija za njegovu praktičnu primenu. Ovim zakonom se utvrđuju jasne odgovornosti centralnih i lokalnih institucija, kao i postupci za registraciju, procenu, račun i uplatu poreza.

Sistem poreza na imovinu jedan je od glavnih sistema za naplatu poreza. Preko njega je do sada registrovano 607,443,326 € za ukupno 817,040 građevinskih jedinica i 2,258,838 parcela, aktuelno do 2025. godine, jer nudi elektronske usluge uplata poreza, čineći ovaj proces pristupačnijim, transparentnijim i efikasnijim. Sistem poreza na imovinu je međusobno povezan i pruža se kao usluga na elektronskoj platformi e-Kosova, omogućavajući izdavanje računa: Račun poreza na imovinu pojedinaca; Račun poreza na imovinu za druga lica; Račun poreza na imovinu poslovanja.

Ministarstvo finansija, preko Odeljenja poreza na imovinu, ima vodeću i nadzornu ulogu u upravljanju sistema poreza na imovinu na nacionalnom nivou. Ono održava i održava centralni registar imovine, objavljuje podatke i informacije, vrši poreske i pravne procene i preduzima mere protiv opština u slučaju prekršaja. Ministarstvo takođe pruža smernice i pravna tumačenja za jedinstvenu primenu zakona i razmatra žalbe na potvrde o proceni koje izdaju opštine.

Opštine su, u međuvremenu, odgovorne za operativno upravljanje porezom na imovinu na svojoj teritoriji. One registruju nekretnine, vrše inspekcije na licu mesta, klasifikuju nekretnine prema nameni, izdaju račune, naplaćuju račune i pregledaju zahteve za odlaganje ili refundiranje. Odgovarajuće jedinice u opštinama blisko sarađuju sa Ministarstvom za procenu vrednosti imovine i odgovorne su za rešavanje žalbi i preduzimanje mera u slučajevima nepoštovanja poreskih obaveza od strane poreskih obveznika. Porez na imovinu je godišnji porez koji određuje opština.

Slika 1. Usluga poreza na imovinu koja se pruža građanima u elektronskom obliku.

Račun poreza na imovinu – je zvanični dokument koji izdaje opština kojom se poreski obveznik i/ili dužnik obaveštava o njegovoj odgovornosti za plaćanje poreskih obaveza.

Računi poreza na imovinu su osmišljeni tako da se plaćaju u dve rate u toku godine bez naplate kamata i kazni. Prva rata se plaća do 30. aprila, a druga do 30. septembra.

Nakon datuma za naplatu, primenjuje se kamata od 0.65% mesečno i kazna od 10% za neplaćeni porez.

Porez na imovinu je u početku bio fokusiran samo na zgrade, a kasnije je proširen i na porez na zemljište. Godine 2018, porez na imovinu je objedinjen za poreske obveznike i prvi put je izdata jedan račun koju je sistem trebalo automatski da raspodeli po nekretninama. Ovaj proces finansira švedska SIDA od 2008. godine, međutim, tim programera za razvoj sistema koji je SIDA ugovorila nije ispunio ugovor i otišao je 3 meseca ranije, bez procesa primopredaje, bez standardne predaje izvornog koda, kao i novi plan razvoja sistema nije sproveden SIDA, što je otežavalo održavanje sistema.

Novi tim za upravljanje sistemom uspeo je da generiše porez za 2022. godinu u zakonskom roku. Međutim, ostali su veliki izazovi vezani za ažuriranje arhitekture sistema, korišćene stare tehnologije i nedostatak specijalizovanih profila itd.

2 Cilj i oblasti revizije

Cilj revizije je da se proceni da li strane odgovorne za upravljanje sistemom poreza na imovinu obezbeđuju da sistem pruža kvalitetne, tačne, potpune i pouzdane podatke.

Ovom revizijom težimo da pružamo relevantne preporuke MFRT, sa ciljem poboljšanja potreba sistema poreza na imovinu.

Oblasti revizije

Da bismo odgovorili na cilj revizije, usredsredili smo se na oblast razvoja i kontrole aplikacije, odabirajući sledeća područja revizije:

Tabela 2: Oblasti i pitanja revizije

Oblasti revizije	Pitanja revizije
1. Razvoj i nabavka	1. Osiguranje i testiranje kvaliteta
	2. Upravljanje konfiguracijom
2. Kontrole aplikacije	3. Kontrole ulaza
	4. Kontrole obrade
	5. Kontrole izlaznih podataka
	6. Kontrole bezbednosti aplikacije

Delokrug ove revizije je MFRT, sa posebnim usredsređenjem na Odeljenje poreza na imovinu, koje je odgovorno za vođenje i nadzor sprovođenja zakona o porezu na nepokretnu imovinu i podzakonskih akata donetih za njegovo sprovođenje, u svim opštinama na Kosovu, kao i na odseke ovog odeljenja, a to su: Odsek za inspekcijsku, Odsek za pravna pitanja poreza na imovinu i Odsek za informisanje, obrazovanje i usluge podrške. Odeljenje za upravljanje informacionim sistemima i Opština Priština - Direkcija za imovinu.

Fokus revizije je nabavka i razvoj i kontrole aplikacije sistema poreza na imovinu. Revizija obuhvata period od januara 2024. godine do kraja revizije.

3 Nalazi revizije

Sistem poreza na imovinu jedan je od glavnih sistema za naplatu poreza, sa preko 607 miliona € registrovanih do 2025. godine za preko 817 hiljada nekretnina i preko 2.2 miliona parcela. Pruža elektronska uplata, što ga čini pristupačnijim, efikasnijim i transparentnijim, i povezan je sa platformom e-Kosova za izdavanje računa pojedincima, drugim licima i poslovanjima.

Nalazi ove revizije odnose se na razvoj i nabavku, kao i na kontrole aplikacije. Nalazi su strukturirani prema oblastima i pitanjima revizije.

Razvoj i kupovina

- ☐ Ministarstvo finansija ne sprovodi procedure za realizaciju testiranja promena sprovedenih u sistemu poreza na imovinu.
- ☐ Menadžment i konfiguracija odobravaju odobrenje i odbijanje razvoja u sistemu.
- ☐ Ministarstvo finansija ima nedostatke u upravljanju i obradi zahteva za SITP.

Kontrole aplikacije

- ☐ Nedostaci u ulaznim podacima iz Katastarske agencije u sistemu poreza na imovinu.
- ☐ Nedostaci u složenosti sistema žalbi sa SITP.
- ☐ Nedostatak kompenzacionih kontrola za registraciju podataka u SITP na opštinskom nivou.
- ☐ Neproporcionalna raspodela duga uzrokuje da se dug ne briše u potpunosti.
- ☐ Sistem poreza na imovinu ima nedostatke u registraciji uplata i ne registruje tačan datum završetka uplate.
- ☐ Sistem poreza na imovinu ne odražava stvarno stanje računa.
- ☐ Sistem poreza na imovinu ne omogućava precizno odražavanje i primenu zakonskih i regulatornih zahteva.
- ☐ Ministarstvo finansija ima nedostatke u praćenju i upravljanju revizorskim tragovima.
- ☐ Sistem poreza na imovinu nema standardizaciju i unifikaciju korisnika.

Slika 2. Struktura pitanja revizije sistema poreza na imovinu

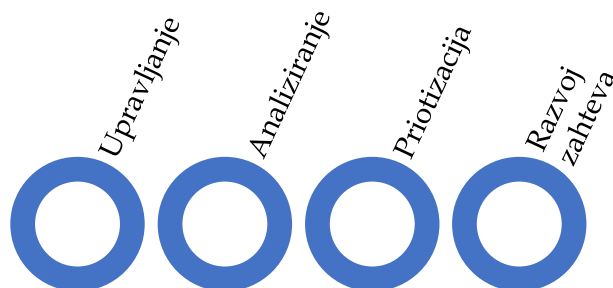
ISPI sistem je razvijen na statičan način, bez jasne strukture i dokumentacije, što je dovelo do zavisnosti od pojedinačnih programera. Česte promene u timu dovele su do ponovljenog prepisivanja funkcija, što je kod učinilo teškim za održavanje i neskaliabilnim. Ova funkcionalna i tehnička ograničenja uticala su na MFRT da razvije novi sistem, prilagodljiviji izmenama i održivi.

Prvi deo predstavljen u poglavlju obuhvata identifikovana pitanja koja je potrebno poboljšati u vezi sa obezbeđivanjem kvaliteta, testiranjem i upravljanjem konfiguracijom.

Drugi deo koji je predstavljen obuhvata identifikovane probleme vezane za kontrole unosa, kontrole obrade, kontrole izlaznih podataka i kontrole bezbednosti aplikacija.

3.1 Nabavka i razvoj

Razvoj, nabavka i ugovaranje osiguravaju da upravljanje zahtevima, analiza i određivanje prioriteta kontinuirano podržavaju optimalno ispunjavanje potreba korisnika za razvoj usluga u Sistemu poreza na imovinu.⁶

Slika 3. Nabavka i razvoj

1. MFRT ne sprovodi proceduru za primenu testova o izmenama izvršene u sistemu poreza na imovinu.

MFRT treba da izvodi testiranje IT sistema i da na osnovu rezultata zasniva prihvatanje ili odbijanje sistema.⁷

MFRT ne implementira proceduru koja definiše proces, oblik i metod testiranja. Testiranje za razvoj sistema sprovode sami programeri sistema.

Dokle sa strane poslovanja od kompletnog Odeljenja poreza na imovinu u MFRT, putem e-pošte traži da izvrši testiranje linkova, u nekim slučajevima uključujući i nekoliko službenika iz opština. Ovaj proces se ne sprovodi po standardnoj proceduri, ne kreira standardni izveštaj o rezultatima testiranja.

Nakon testiranja, službenici koji su sproveli testove šalju obrate se sa rezultatima testiranja IT odeljenju i programeru, koji ih u određenim slučajevima kontaktira i razgovara o rezultatima dok ne dođu do potrebnog rezultata. Postoji nacrt procedure za upravljanje izmenama koja takođe uključuje format testiranja, ali nijedan od službenika koji su sproveli testove nije upoznat sa ovom procedurom. Štaviše, odeljenja unutar IT odeljenja nisu uključena u testiranje, kao što je Odeljenje za infrastrukturu i bezbednost za testiranje bezbednosti izmena, učinka servera i „stres testiranja“ korišćenja.

MFRT je utvrdio odgovornosti za testiranje sistema u Odseku za inspekciju, kao i proceduru upravljanja izmenama, koja je još uvek samo nacrt i nije sproveden. U praksi, testiranje sa strane poslovanja sprovodi se od svih u Odeljenju poreza na imovinu, zbog nedostatka posvećenih službenika.

⁶Priručnik za reviziju informacionih tehnologija, Razvoj, nabavka i ugovaranje.

⁷ Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Nabavka i razvoj

Dok sa strane IT-a, nema drugih resursa osim programera koji sprovedu testiranje dela koji su razvili bez kreiranja dokumentacije ili izveštavanja.

Oni ne uspevaju da obezbede da razvoj aplikacije zadovoljava potrebe poslovanja, bezbednosti i učinka informacija. Štaviše, uspevaju da identifikuju probleme u aplikaciji tek neko vreme nakon upotrebe. Kao što imamo primere spajanja računa i nepravilne raspodele dugova za sve nekretnine u okviru jednog računa. Potom, povezivanje baze podataka sa Katastarskom agencijom koje je prebrisalo ISPI podatke sa zastarelim podacima, kao i nesrazmerno korišćenje hardverskih resursa za obradu od strane sistema razvijenog na način koji nije u skladu sa standardima razvoja aplikacija.

2. Upravljanje konfiguracijom, odobravanje i odbijanje razvoja u sistemu

Samo ovlašćene i odobrene izmene biće uvedene u proizvodno okruženje.⁸

Nakon razvoja poslovnih zahteva u Sistemu poreza na imovinu, programeri praktično moraju da odluče da li je obavljeno dovoljno testiranja. Na osnovu e-poste koje dobijaju od službenika Odeljenja za porez na imovinu i testova koje sami programeri sprovode u praksi. Zatim, oni sami procenjuju da li je izmena spremna za primenu u stvarnom proizvodnom okruženju.

MFRT ne kreira nikakav dokument kojim se odobravaju izmene, niti ima standardnu proceduru za odobravanje odobrenih i sprovedenih izmena, ali takođe ne postoji odluka niti podela odgovornosti za odobravanje izmena sa relevantne pozicije sa ovlašćenjem za odobravanje u Odeljenju za porez na imovinu. Pored nedostatka procedure, MFRT to opravdava i nedostatkom ljudskih resursa pripremljenih sa kombinovanim poslovnim i IT kompetencijama i znanjem.

Kao rezultat toga, resursi i procesi se ne upravljaju dobro, stvaraju se sukobi odgovornosti i izbegavanje odgovornosti. Programeri su takođe zaduženi za procenu sopstvenog rada. Pored toga što utiče na učinak programera, postoji i sukob odgovornosti i nedostatak praćenja.

3. MFRT ima nedostatke u upravljanju i rešavanju ISPI zahteva

Samo ovlašćene i odobrene izmene biće uvedene u proizvodno okruženje.⁹

MFRT, zbog lošeg upravljanja zahtevima, ne pregleda sve zahteve za sistemske probleme. Zahtevi se uglavnom primaju od opština putem e-pošte u Odseku za informisanje, obrazovanje i usluge podrške, odnosno službi za pomoć kao delu ovog odseka. Oni dostavljaju zahteve u sistem tiketa da bi ih programeri prihvatili. Sistem tiketa je spreman sistem za upravljanje tiketima, koji nudi opcije koje uključuju status, nivo kritičnosti i prioritizaciju tiketa. Međutim, MFRT ne koristi ove mogućnosti. Stoga, zahtevi ostaju neidentifikovani u pogledu statusa rešavanja. Kao posledica, početni podnosilac zahteva često ostaje bez odgovora u vezi sa tim zahtevom. Takođe, broj zahteva koji su rešeni i onih koji su ostali nerešeni nije identifikovan, kao ni rešavanje zahteva sa nižim prioritetom naspram onih kritičnih.

Nedostatak procedure za rešavanje zahteva ostavlja odgovorne službenike i programere ne informisanim o određivanju prioriteta rešenja i kritičnosti zahteva, kao i o statusu rešenja zahteva i prosleđivanju informacija podnosiocu zahteva.

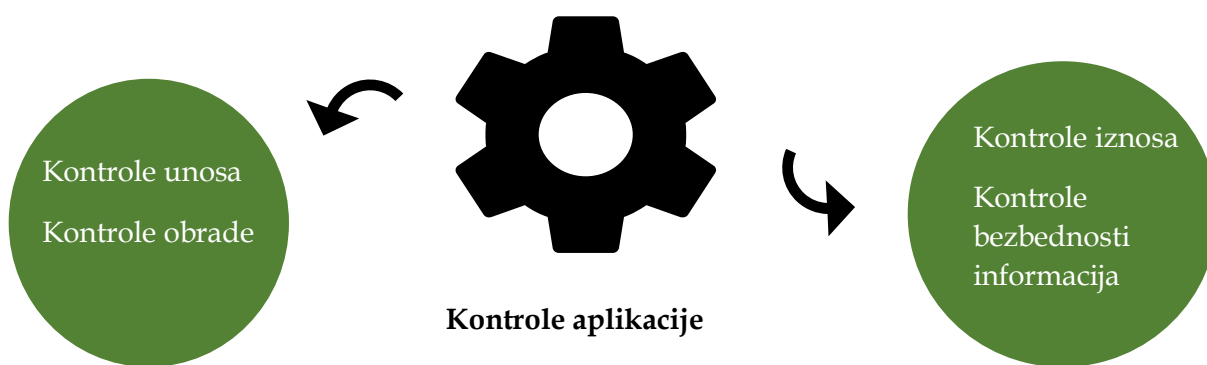
⁸ Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Nabavka i razvoj

⁹ Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Nabavka i razvoj

Kao posledica, zahtevi se ne obrađuju pravilno, dolazi do kašnjenja u sprovođenju zahteva ili kritični zahtevi visokog prioriteta ostaju nerešeni. Ali i u slučaju rešavanja ili nemogućnosti rešavanja, MFRT i opštine ostaju ne informisane o statusu tih zahteva.

3.2 Kontrole aplikacije

Kontrole aplikacije su: kontrole na funkciji unosa, obrade, iznosa i bezbednosti. One uključuju metode koje osiguravaju da: se u informacioni sistem unose i ažuriraju samo potpuni, tačni, validni i pouzdani podaci, da obrada ostvaruje tačan zadatak, da rezultat obrade ispunjava očekivanja i da se podaci čuvaju.¹⁰

Slika 4. Kontrole aplikacije

4. Nedostaci u unosu podataka iz Katastarske agencije u sistem poreza na imovinu.

Pravila valjanosti treba da budu dobro izrađena, dokumentovana i primenjena u interakciji unosa(input); različite metode za unos podataka treba da budu dokumentovane; nevažeći podaci treba da budu na odgovarajući način odbijeni od strane aplikacije; kriterijumi valjanosti se ažuriraju na odgovarajući i ovlašćeni način; sveobuhvatne kontrole kao što su pravila registracije i ovlašćenja treba da postoje u slučaju mogućnosti suštinskih kontrola unosa; postoje odgovarajuće kontrole i dokumentacija za unose u aplikaciju.¹¹

Od 2019. godine, MFRT vrši godišnje ažuriranje podataka Sistema poreza na imovinu (ISPI) podacima o parcelama iz Kosovske katastarske agencije (KKA). Do 2023. godine, ova ažuriranja su prebrisala sve postojeće podatke. Međutim, ovo je poništilo registracije opština tokom godine, zbog nedostatka evidencije o podeli parcela u katastru.

U 2023.godini, MFRT preduzelo je mere izradom novih pravila za filtriranje samo novih godišnjih registracija. Međutim, ISPI i dalje nastavlja da dobija netačne podatke od KKA-a, jer nedostaje standardizacija i validacija identifikatora poreskih obveznika – koristeći ponekad lični broj, a ponekad „kcid“ identifikator.

¹⁰ Priručnik za reviziju informacionih tehnologija, Kontrole aplikacije

¹¹ Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Kontrole aplikacije, kontrole pristupa.

Nedostatak validacije i standardizacije podataka u katastarskom registru doveo je do toga da se poreski obveznici ponekad identifikuju po ličnom broju, a ponekad po „kcid-u“, stvarajući slučajeve gde se ista osoba pojavljuje dva puta kao različiti poreski obveznik.

To dovodi do netačnosti u podacima, netačnog prikazivanja duga, netačne raspodele uplata i poteškoća u upravljanju porezima, što negativno utiče na proces naplate poreza.

5. Nedostaci u povezivanju sistema za anketiranje sa ISPI-om

Pravila valjanosti treba da budu dobro izrađena, dokumentovana i primenjena u interakciji unosa(input); različite metode za unos podataka treba da budu dokumentovane; nevažeći podaci treba da budu na odgovarajući način odbijeni od strane aplikacije; kriterijumi valjanosti se ažuriraju na odgovarajući i ovlašćeni način; sveobuhvatne kontrole kao što su pravila registracije i ovlašćenja treba da postoje u slučaju mogućnosti suštinskih kontrola unosa; postoje odgovarajuće kontrole i dokumentacija za unose u aplikaciju.¹²

Službenici za registraciju u opštini, tokom provere i registracije imovine i poreskih obveznika na terenu, evidentiraju podatke putem mobilnih uređaja u sistemu za anketiranje, koji je međusobno povezan sa ISPI-om i automatski šalje podatke putem veze. Međutim, ovi podaci se ne šalju uvek u ISPI. Stoga smo, iz uzoraka primljenih od opštine Priština, potvrdili da podaci sistema za anketiranje nisu uvek isti kao i podaci iz ISPI-a. Lokacija izabrana na mapi sistema za anketiranje se ne prenosi u ISPI, a opcija izabrana kao primarno prebivalište u sistemu za anketiranje nije sačuvana, ovo nije evidentirano i nije poslato putem veze u ISPI.

Ove probleme se prouzrokuju od lošeg funkcionisanja veze, veb servisi i ažuriranje mapa koje se koriste u ova dva sistema na istu verziju.

Kao rezultat, stvara teret i dvostruki rad za službenika za registraciju u opštini i veću mogućnost greške nakon ručne registracije u ISPI-u.

6. Nedostatak naknadnih kontrola za evidentiranje podataka u ISPI-u na opštinskom nivou

Aplikacija treba da ima utvrđene nivoe ovlašćenja transakcija i da se sprovode kroz različite kontrole; treba da postoji jasna podela zadataka za unos podataka; i treba da postoje naknadne kontrole za slučajeve kada podela zadatka nije moguća.¹³

U sistemu ISPI, podatke o imovini i poreskim obveznicima evidentiraju službenici za registraciju u opštinama. Postoji posebna uloga u ISPI-u za službenike koji evidentiraju podatke. Takođe, ovi službenici izlaze na teren kako bi proverili imovinu i prikupili podatke na terenu koje evidentiraju putem mobilnih uređaja u sistemu za anketiranje, koji je povezan sa ISPI-om i automatski šalje podatke putem veze.

Međutim, ne vrši se nikakav pregled kao naknadna kontrola za registracije koje su izvršili službenici za registraciju. Iako postoje nadzorne uloge u ISPI sistemu i kreira se istorija aktivnosti za korisnike registracije u kojoj njihov neposredni nadređeni ima pristup za praćenje istorije, ali nema pristup za odobravanje registracije, stoga je ne koriste za pregled.

MFRT i opština Priština su ovaj nedostatak kontrole opravdali time da je dovoljan pristup praćenja od strane Odseka za inspekciju poreza na imovinu u MFRT. Međutim, ova kontrola nije naknadna

¹² Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Kontrole aplikacije, kontrole pristupa.

¹³ Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Kontrole aplikacije, kontrole pristupa.

jer se sprovodi na godišnjem nivou sa procenom rizika i ograničeno uzorkovanje bez kontrolisanja cele populacije.

Stoga smo, kao nedostatak naknadnih kontrola, zatražili proverene uzorke od Odseka za inspekciju poreza na imovinu u MFRT, a koji su sadržali greške u registraciji, kao što je nedostatak registracije glavnog prebivališta, što je rezultiralo štetno za poreskog obveznika u odsustvu odbitka za glavno prebivalište, kao i zbrka oko poreske stope, što bi moglo da šteti poreskom obvezniku ili čak opštini.

7. Nesrazmerna raspodela uplata uzrokuje da dug ne bude potpuno izbrisan.

Transakcije aplikacije moraju se izvršavati u skladu sa očekivanim ponašanjem¹⁴. Transakcije aplikacije moraju se izvršavati na kontrolisan i pouzdan način, osiguravajući da su u skladu sa poslovnim pravilima, parametrima konfiguracije i predviđenim scenarijima obrade.¹⁵

Sistem poreza na imovinu ne obezbeđuje obradu potpunih, tačnih i pouzdanih podataka. U opštini Priština primetili smo da se uplata izvršena u sistemu poreza na imovinu ne raspoređuju srazmerno kada se na jednom računu istog vlasnika nalaze dve ili više nekretnina. U slučajevima kada je poreski obveznik izvršio plaćanje, raspodela nije izvršena na sve nekretnine jednako, već se kod nekretnina pojavila kao pretplata (sa plus oznakom), dok se kod nekih nekretnina pojavljuje kao dug.

U drugom slučaju, građanin je uplatio ceo dug i čak je prešao u pretplatu, ali naredne godine račun i dalje prikazuje dug. Nakon podnete žalbe građanina, opštinski službenici su reagovali kod Odeljenja poreza na imovinu MFRT i dug je otpisan. Ove greške i netačnosti u sistemu izazivaju kamate i kazne za građane i pokazuju da sistem nema dovoljne kontrole za obradu podataka. Službenici opštine Priština nisu mogli da objasne razlog za pojavu ovih grešaka u sistemu. Međutim, programeri sistema u MFRT-u su jasno objasnili da se to dešava kao rezultat spajanja računa za jednog poreskog obveznika, način na koji je kod razvijen za ovaj deo je veoma statičan i funkcija je nekoliko puta prepisana kao rezultat izmena u razvojnom timu i nedostatka dokumentacije. Neprekidni problemi zbog nemogućnosti izmene koda i skalabilnosti softverskog koda su među razlozima koji su podstakli MFRT da razvije novi sistem.

Kao rezultat toga, građani se suočavaju sa pogrešnim dugovima, kao i nepravednim primenama kamata i kazni, što finansijski šteti poreskim obveznicima i povećava broj žalbi. To je stvorilo nedostatak poverenja među građanima u sistem.

8. Sistem poreza na imovinu ima nedostatke u registraciji uplata i ne registruje tačan datum uplata.

Organizacija treba da ima procedure kojima se osigurava da se potpunost i tačnost rezultata aplikacije procene pre nego što se rezultat koristi za dalju obradu, uključujući obradu od strane krajnjeg korisnika; da se rezultat aplikacije može pratiti; da se rezultat pregleda radi opravdanosti i tačnosti; da su provere potpunosti i tačnosti efektivne.¹⁶

Sistem poreza na imovinu ne prikazuje datum realizacije uplate poreza na imovinu. Što se tiče uplata poreza na imovinu, Sistem poreza na imovinu koristi podatke iz Trezora i ako građanin izvrši

¹⁴Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Kontrole aplikacije, kontrole obrade

¹⁵Korišćenje COBIT smernica (posebno DSS05 i BAI09) za kontrolu i osiguranje procesa pouzdanosti obrade transakcija.

¹⁶Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Kontrole aplikacije, kontrole rezultata

uplatu poslednjeg dana roka (23:59 sati), uplata se ne obrađuje odmah od strane Trezora. Za uplate izvršene putem platforme e-Kosova, datum uplata se prikazuje u realnom vremenu, ali Sistem poreza na imovinu, po pravilu, dobija samo podatke koji dolaze iz Trezora, ista situacija je i sa drugim oblicima uplata kao što su elektronsko bankarstvo ili direktna uplata finansijskim ustanovama. Kao rezultat toga, dug se otpisuje tek kada uplata stigne kao unos u sistem prihoda Trezora, dok do tada građaninu počinje da se obračunava kamata, iako je izvršio uplatu u roku predviđenom zakonom.

Pored toga, još jedan nedostatak u registraciji uplata je nemogućnost validacije UNIREF-a tokom registracije uplata, što dovodi do toga da se uplata vrši sa pogrešnim UNIREF-om ili bez UNIREF-a. Takođe smo naišli na slučajeve gde uplata ne sadrži sve elemente uplate i u odsustvu validacije, ta uplata ne ide na tačnu adresu, već završava kao neuspešna uplata. Ovim uplatama ručno upravljaju službenici zaduženi za obradu uplata. Štaviše, postoje slučajevi gde nisu sva ova nepravilna uplata prikazana kao neuspešna uplata, što službenicima stvara dodatni posao za proveru.

Iz sistema poreza na imovinu, podaci o plaćanju se ne primaju u realnom vremenu uz direktnu komunikaciju sa relevantnim finansijskim ustanovama, u vezi sa vremenom uplata (pokretanje uplata), i ne vrši se UNIREF validacija za plaćanje.

Kao posledica, građanin se može opteretiti sa nepravednom zateznom kamatom, iako je on izvršio uplatu u zakonskom roku. I biti kažnjeni bez svoje krivice, što stvara nizak kredibilitet u poreskom sistemu.

9. Sistem poreza na imovinu ne odražava stvarno stanje računa.

*Organizacija treba da ima procedure kojima se osigurava da se potpunost i tačnost rezultata aplikacije procene pre nego što se rezultat koristi za dalju obradu, uključujući obradu od strane krajnjeg korisnika; da se rezultat aplikacije može pratiti; da se rezultat pregleda radi razumnosti i tačnosti; da su provere potpunosti i tačnosti efikasne.*¹⁷

Sistem poreza na imovinu ne sadrži kontrole koje obezbeđuju potpunost i tačnost rezultata. U ISPI-u smo primetili slučaj gde građanin duguje za porez na imovinu od 3,047.92 € koji se pojavljuje u sistemu, dok račun pokazuje nulti dug. Iz dostavljenih dokaza se vidi da sistem obračunava kamatu i kazne, ali se u konačnom računu ova vrednost pojavljuje kao nula.

Isti poreski obveznik je dva puta registrovan kao vlasnik ove parcele, pa je jedan otpisan, čime je obračunat dug naveden u sistemu, a drugi je ostao sa nultim dugom.

U nekim slučajevima, kada građanin plati više nego što iznosi dug poreza na imovinu, nakon što institucija vrati višak, sistem nastavlja da evidentira plaćanje kao završeno i istovremeno kao pretplata. Takođe postoje slučajevi kada se redovna uplata pogrešno evidentiraju kao pretplata, što rezultira otplatom istog duga i kreiranjem pretplate za isti iznos. Ove netačnosti zahtevaju ručnu intervenciju nadležnih službenika da bi se ispravile.

To se dešava zato što je sistem izgrađen sa brojnim prepisivanjem funkcija u kodu, što ga čini ne optimalnim i potpuno troši njegov procesorski kapacitet, prouzrokujući greške u obračunavanju i obradi podataka, koje je teško identifikovati i rešiti i od samih programera. Zbog nemogućnosti

¹⁷Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Kontrole aplikacije, kontrole rezultata

identifikacije i rešavanja ovih brojnih problema u postojećem sistemu, rešenje koje je predložio razvojni tim, a odobrio MFRT, bilo je izgradnja potpuno novog sistema.

U slučaju izostanka uplata, za koje građanin nema saznanja da ima poresku obavezu, počinje da mu se naplaćuju kamate i kazne za neplaćeni iznos. To se dešava zato što račun prikazuje kao nula a stvarni dug se ne odražava. Kao posledica, on ne izvrši uplatu na vreme, jer dug nije pravilno prikazan na račun.

10. Sistem poreza na imovinu ne omogućava tačno odražavanje i sprovođenje zakonskih i regulatornih zahteva.

*Organizacija treba da ima procedure kojima se osigurava da se potpunost i tačnost rezultata aplikacije procene pre nego što se rezultat koristi za dalju obradu, uključujući obradu od strane krajnjeg korisnika; da se rezultat aplikacije može pratiti; da se rezultat pregleda radi razumnosti i tačnosti; da su provere potpunosti i tačnosti efikasne.*¹⁸

ISPI ne omogućava sprovođenje sledećih članova Zakona o porezu na imovinu: Član 8 Pravila klasifikacije; Član 25 Odlaganje uplata; Član 27 Konačno obaveštenje; Član 34 Refundiranje; Član 35 Novčane kazne, ISPI takođe ne podržava sprovođenje progresivnog obračuna poreske stope. Što primorava službenike da i dalje rade sa ručnim procesima, kao i da donose odluke o odlaganju sprovođenja određenih delova zakona.

Ovi nedostaci u sistemu su posledica načina na koji je kod razvijen u statičkom obliku bez mogućnosti proširivanja, kao i izmena u razvojnom timu i nedostatka dokumentacije. Stoga su stalni pitanja zbog nemogućnosti promene koda i skalabilnosti koda podstakli MFRT da razvije novi sistem.

Ručno sprovođenje procesa povećava mogućnost greške i stvara mogućnosti za gubitak informacija kojima se obrađuje van informacionog sistema.

11. MFRT ima nedostatke u praćenju i upravljanju revizorskim tragovima

*Treba postojati dovoljno revizorskih tragova koji beleže izmene, ovlašćene evidencije kritičnih transakcija; revizorski tragovi se periodično pregledaju radi praćenja abnormalnih aktivnosti; revizorski tragovi se pravilno održavaju i čuvaju; svakoj transakciji moraju biti dodeljeni jedinstveni i sekvencijalni brojevi ili identifikatori.*¹⁹

MFRT ne vrši praćenje aktivnosti u sistemu. U bazi podataka sistema poreza na imovinu postoji tabela revizorske evidencije, u kojoj se čuva svaka izmena, brisanje, izmena ili aktivnost. Međutim, ovi tragovi se ne prate. Programeri imaju pristup tabeli revizorske evidencije kako bi videli tok slučajeva, ali se to praćenje vrši samo u posebnim slučajevima, kada postoji zahtev za sumnje, da bi se videlo kako se događaj odvijao. Zbog ograničenih resursa.

Revizijski tragovi u bazi podataka ne pružaju dovoljnu mogućnost za preciznu identifikaciju modifikacija transakcija izvršenih direktno u bazi podataka, jer se identifikator tabele generiše putem internog mehanizma sekvence (hibernate_sequence) za kreiranje jedinstvenih identifikatora.

¹⁸Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Kontrole aplikacije, kontrole rezultata

¹⁹Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Kontrole aplikacije, Kontrole bezbednosti aplikacije

Takođe, u okviru sistema poreza na imovinu, sve aktivnosti i istorijat se čuvaju, ali postoje slučajevi kada sistem kreira permutaciju podataka između dve kolone, mešajući novu vrednost sa starom vrednošću.

Nedostatak potpunih i pouzdanih revizorskih tragova, kao i njihov nedostatak redovnog praćenja, povećava rizik od manipulacije, neovlašćenih izmena ili neidentifikovanih grešaka. Takođe, nemogućnost identifikacije direktnih modifikacija baze podataka i korišćenje mehanizma sekvenciranja (`hibernate_sequence`) za generisanje jedinstvenih identifikatora otežava razlikovanje legitimnih transakcija od onih ručno modifikovanih, ugrožavajući integritet i pouzdanost podataka.

12. U sistemu poreza na imovinu nedostaje standardizacija za kreiranje jedinstvenih korisničkih naloga.

Podaci aplikacije moraju biti zaštićeni u skladu sa bezbednosnim standardima i priručnikom za IT reviziju. Efikasne logičke i fizičke kontrole pristupa, kako je definisano u domenu bezbednosti informacija, moraju biti sprovedene kako bi se osigurala autentičnost, ovlašćenje i praćenje pristupa.²⁰

Nalozi su kreirani u MFRT bez ikakvog standarda ujedinjenja i nastavljaju da se kreiraju bez standarda. MFRT je izradio politiku 2021. godine, ali ova politika se i dalje primenjuje na ISPI naloge. MFRT koristi obrazac za zahteve za registraciju novog službenika sa odgovornim ulogama, prvo zahtev dolazi iz opštine u Odeljenje poreza na imovinu, gde se taj zahtev podnosi na obrascu popunjenom relevantnim podacima. Zatim ga pregleda direktor i odobrava, a zatim Odeljenje poreza na imovinu prosleđuje zahtev IT službeniku sa administrativnom ulogom u sistemu radi registracije u sistemu i dodele potrebnih uloga. IT službenik koji ga registruje u sistemu koristi praksu da korisnički nalog bude sa imenom i prezimenom ili jednim slovom imena i prezimena, ili obrnuto, ali postoje slučajevi koji se koriste drugačije, jer ne postoji standardizacija i nisu integrisani ili validirani sa domenom.

Takođe, kada opštinski službenici zaborave lozinku, šalju zapečaćen i potpisan zahtev putem e-pošte, koji zatim potpisuje direktor Odeljenja za porez na imovinu, a zatim ga IT službenik izvršava u sistemu. Generisana lozinka se prosleđuje službeniku putem e-pošte i ne ide direktno iz sistema. Ne ide direktno, već se parametri šalju putem e-pošte. Zatim službenici mogu promeniti lozinku nakon što prime akreditive na svoje e-pošte.

Od razvoja sistema, koji je urađen 2008. godine, pa sve do 2021. godine kada je usvojena Politika elektronskog upravljanja računima, nije postojala politika za objedinjavanje i standardizaciju korisnika, kao ni za njihovu integraciju u domen. Nedostatak osoblja je takođe doprineo nedostatku ažuriranja ove politike. Sistem poreza na imovinu ne generiše lozinku automatski, gde bi odgovorni službenik mogao da kreira novu lozinku bez popunjavanja obrasca, već to sam radi putem sistema automatski.

Nedostatak kontrole pristupa i centralizovanog mehanizma za upravljanje akreditivima. Povećava rizik da korisnici imaju više pristupa nego što bi trebalo, kao i kreiranje duplikata i dvosmislenih imena radi lakog praćenja korisnika. Slanje lozinke putem e-pošte povećava rizik od neovlašćenog pristupa. Takođe, ne postoji garancija da lozinku koristi samo osoba kojoj je namenjena.

²⁰ Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Kontrole aplikacije, Kontrole bezbednosti aplikacije

4 Zaključci

Informacioni sistem poreza na imovinu (ISPI) igra važnu ulogu u upravljanju poreza na imovinu i pruža mogućnosti za poboljšanje procesa. Međutim, sistem poreza na imovinu ne garantuje u potpunosti pružanje kvalitetnih, tačnih, potpunih i pouzdanih podataka. Slabosti u razvoju i radu sistema, nedostatak standardizovanih procedura za testiranje i odobravanje, kao i nedovoljne kontrole, negativno su uticali na integritet podataka i efikasno upravljanje poreza. To je povećalo rizik od netačnosti u obračunu, netačne raspodele uplata i poteškoća u tačnoj identifikaciji poreskih obveznika.

Nabavka i razvoj

Nedostatak standardizovane procedure za organizovanje procesa testiranja razvoja i izmena u aplikaciji doveo je do toga da MFRT nije uspostavilo dovoljne unutrašnje kontrole kako bi se osiguralo da svaki ostvareni razvoj u Informacionom sistemu poreza na imovinu (ISPI) ispunjava svoju svrhu i funkcioniše u skladu sa navedenim zahtevima.

Takođe, nedovoljna kontrola u uspostavljanju izmena u proizvodnom okruženju u MFRT ne osigurava da se samo odobrene izmene primenjuju u stvarnom proizvodnom okruženju, zbog nedostatka procesa za praćenje, odobravanje i/ili odbijanje razvoja pre njihove implementacije. Takođe, neefikasno upravljanje razvojnim zahtevima u MFRT- u pruža efikasan proces za upravljanje zahtevima, koji bi pružio tačan pregled njihovog statusa i prioriteta. Ovo ograničava mogućnost raspodele i optimalnog korišćenja raspoloživih resursa.

Kontrole aplikacije

Značajni nedostaci u kontrolama aplikacije Sistem poreza na imovinu (ISPI), koji negativno utiču na tačnost i potpunost podataka, kao i na efikasnost procesa. Ulazni podaci iz veze sa Katastarskim registrom i sistemom za anketiranje često su netačni i nisu pravilno sinhronizovani, što uzrokuje preklapanje poreskih obveznika, neusklađenost vlasnika i potrebu za ručnim unosom podataka, što povećava rizik od grešaka. Nedostatak naknadnih kontrola u opštinama stvara mogućnosti za greške u utvrđivanju primarnog prebivališta ili poreske stope tokom registracije.

Sistem ne pruža dovoljne kontrole za obradu i validnost transakcija, što rezultira nepravednom raspodelom dugova i nepravednim kaznama i kamatama za građane. Ne korišćenje stvarnog datuma uplata, kašnjenja i neuspesi u obradi zbog nedostatka UNIREF validacije stvaraju situacije u kojima se poreskim obveznicima može naplaćivati kamata uprkos plaćanju u zakonskom roku. Ove slabosti se takođe manifestuju u neispravnom prikazivanju računa, što može dovesti do nepravednog obračuna kamata ili kazni u narednoj godini, dok nedostatak praćenja sprečava automatsku identifikaciju problematičnih slučajeva.

Tehnička ograničenja ISPI-a, zbog nemogućnosti proširenja i prilagođavanja postojećeg kodeksa, omela su sprovođenje nekoliko članova Zakona o porezu na imovinu, primoravajući MFRT da razvije novi sistem. Štaviše, iako sistem beleži revizorske tragove za svaku radnju, oni se ne prate

redovno, što ograničava mogućnost blagovremenog otkrivanja i sprečavanja neovlašćenih radnji ili grešaka.

Druge važne slabosti odnose se na upravljanje korisnicima i bezbednost pristupa. Nedostatak primene standardizovane politike ili procedure za kreiranje i administriranje korisnika, nedostatak validacije domena i slanje lozinki putem e-pošte povećavaju rizik od kompromitovanja podataka i otežavaju praćenje aktivnosti. Ovi nedostaci izlažu sistem zloupotrebi i smanjuju njegov ukupni nivo bezbednosti.

5 Preporuke

Preporučujemo Ministarstvu finansija, rada i transfera, u koordinaciji sa opštinama, da:

1. **Procedure testiranja**, MFRT da obezbedi odobravanje i sprovođenje detaljne procedure za proces testiranja, definisao oblik, način, odgovornosti i eliminisao sukob odgovornosti. Kao i da bi se utvrdio oblik dokumentacije o testiranju.
2. **Odobravanje i odbijanje razvoja**, MFRT da obezbedi odobrenje i sprovođenje procedure upravljanja izmenama, definiše odgovornosti za odobravanje i odbijanje izmena i eliminiše sukobe odgovornosti.
3. **Upravljanje i obrada zahteva**, MFRT treba da obezbedi odobravanje i sprovođenje procedure za obradu zahteva, putem koje treba da utvrdi odgovornosti i obavesti odgovorne službenike za određivanje nivoa prioriteta zahteva, kritičnosti, statusa rešavanja zahteva i vraćanja informacija.
4. **Unos podataka od strane Kosovske katastarske agencije**, MFRT u koordinaciji sa Kosovskom katastarskom agencijom u sporazum o migraciji podataka kako bi se osiguralo da Kosovska katastarska agencija pruža samo validirane i tačne podatke za poreske obveznike sa važećim ličnim brojem, bez stvaranja dupliranja poreskih obveznika.
5. **Unosni podaci iz sistema anketiranja**, MFRT, da osigura da veza između sistema za anketiranje i ISPI-a omogućava snimanje kompletnih podataka u bazi podataka ISPI-a. Kao i da osigura da je verzija mapa u ISPI-u i u sistemu za anketiranje ista.
6. **Naknadne kontrole**, MFRT da omogući pristup ISPI-u za naknadne kontrole u opštinama, za preispitivanje registracije u ISPI-u.
 - 6.1. **Opštine** treba da primene naknadne kontrole kroz posebnu ulogu za pregled i odobravanje evidentiranja podataka u ISPI-u.
7. **Raspodela uplata srazmerno**, MFRT da osigura da ISPI raspodeljuje plaćanje duga proporcionalno čak i u slučajevima kada vlasnik na račun ima više nekretnina. Kao i da obezbedi plaćanje brojeva i ispravnog duga u novim građevinskim objektima.
8. **Registracija uplata**, MFRT da osigura da ISPI prima tačne podatke o izvršenim plaćanjima, kao što su tačno vreme uplata od strane građanina (pokretanje uplate), potpun i tačan UNIREF sa svim ostalim podacima o plaćanju.
 - 8.1. Uspostaviti sporazum o vezi sa finansijskim ustanovama kako bi se u realnom vremenu dobijalo tačno vreme uplate i potvrdio UNIREF za izvršenje uplate.
9. **Pregled statusa računa**, MFRT da osigura da ISPI odražava stvarni status računa i uplata, obezbeđujući tačnu sinhronizaciju između podataka prikazanih građanima na račun i onih koje

službenici vide u ISPI-u. Takođe, kako bi se eliminisali tehnički pitanja koji uzrokuju lažne pretplate i dvostruku registraciju uplata.

10. **Sprovođenje zakonskih zahteva**, MFRT da osigura da novi razvoji u ISPI-u omogućavaju tačno odražavanje i implementaciju svih zakonskih i regulatornih zahteva putem skalabilnog softverskog koda koji omogućava proširivost aplikacije prilagođavanjem poslovnim zahtevima.
11. **Revizorske tragove**, MFRT da osigura tačne i potpune podatke revizorskih tragova u aplikaciji i bazi podataka, i mora da sprovodi kontinuirano i sistematsko praćenje tragova u bazi podataka, kako bi se osigurala blagovremena identifikacija i sprečavanje neovlašćenih radnji i grešaka.
12. **Korisnički nalozi**, MFRT da osigura primenu procedure za upravljanje korisnicima, standardizacija imenovanja korisničkih naloga u jedinstvenom obliku razmatranjem mogućnosti povezivanja ili validacije sa domenom - Active Directory i omogućavanje funkcije u sistemu za generisanje lozinki od strane samih korisnika.

Dodatak I. Dizajn revizije

Oblasti sa rizikom i pokazatelji revizorskog pitanja

Porez na imovinu je sveobuhvatan i ima poseban značaj za građane, poslovanja i opštine na centralnom nivou. Zbog važnosti ovog sistema, Nacionalna kancelarija revizije je u prošlosti sprovodila revizije vezane za ovaj sistem. Nacionalna kancelarija revizije je takođe sprovodila procene podataka iz ovog sistema tokom revizija finansijskih izveštaja i usaglašenosti.

Stoga, pitanja koje smo identifikovali za ovaj sistem povezani su sa sledećim pitanjima:

- Nakon uplata računa poreza na imovinu u sistemu e-Kosova, dug u sistemu poreza na imovinu se i dalje pojavljuje isti i ne odbija se.
- Nepravilno sprovođenje vladinih odluka u sistemu, kao u slučaju odluke o obustavi kamata i kazni za 2020. godinu, što nije pravilno odraženo u sistemu.
- Greške u obračunavanju poreza za određene kategorije imovine.
- Nepravilna raspodela pretplata.
- Neslaganja u sistemskim obračunima. Primećena je nepodudarnost u obračunima između nekretnina u sistemu poreza na imovinu za jednog poreskog obveznika.
- Nepravilna primena politike poreske amnestije. Odluka o poreskoj amnestiji za 2023. godinu (do 100 €) nije sprovedena za neke poreske obveznike.
- Nedoslednosti u finansijskom izveštavanju, kao što su:
- Nejednakosti između sistema poreza na imovinu i sistema trezora.
- Nejednakosti između pojedinačnih kartica i izveštaja o opterećenju/inkasiranju.
- Nedoslednost u poreskim odbicima (npr. primena odbitka od 10,000 € za svaku nekretninu kao primarno prebivalište).

Razmatranje pokazatelja problema identifikovanih iz različitih izvora, održani sastanci sa licima odgovornim za identifikovanje problema u sistemu poreza na imovinu, kao i naše procene zasnovane na aktivnom priručniku za IT reviziju za identifikovanje oblasti sa rizikom iz primljene dokumentacije, usmeravaju nas ka glavnom pitanju: sistem poreza na imovinu ima nedostatke u razvoju i kontroli aplikacije.

Opis sistema

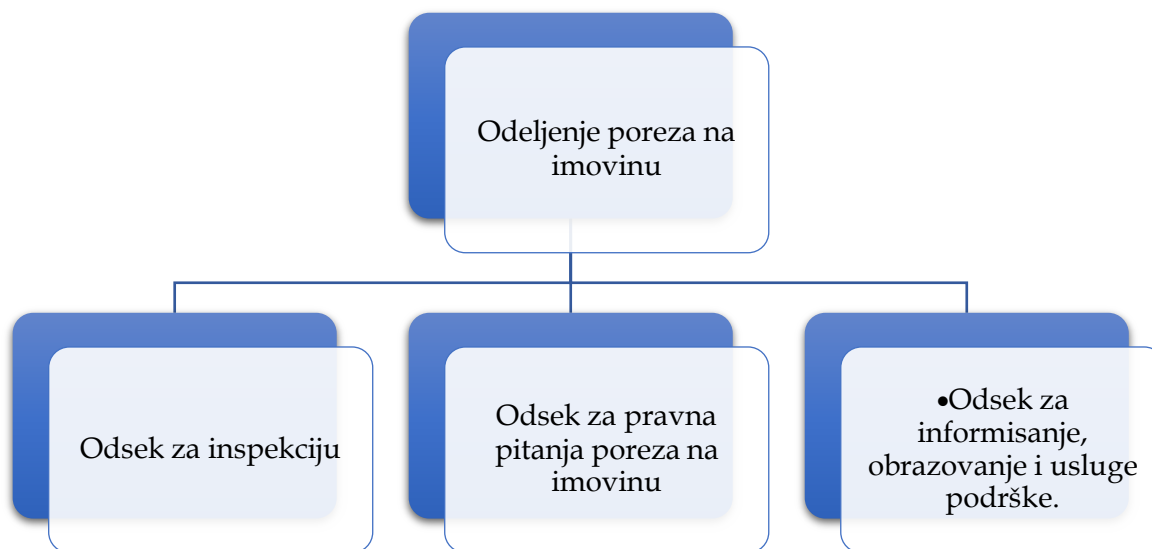
Ministarstvo finansija, rada i transfera

Ministarstvo finansija, rada i transfera (MFRT), na osnovu Uredbe o oblastima administrativnih odgovornosti Kancelarije premijera i ministarstava, ima odgovornosti za: Pripremu, izradu nacrtu, odobravanje, sprovođenje, evaluaciju i nadzor javnih politika, izradu zakonskih akata, izradu i odobravanje podzakonskih akata, postavljanje obaveznih standarda u oblasti upravljanja javnim finansijama, unutrašnje kontrole i revizije za javni sektor, standarda računovodstva i finansijskog izveštavanja za privatni sektor i javna preduzeća, javnog duga, javnih nabavki, makroekonomske i fiskalne politike i državne pomoći, u skladu sa Ustavom i važećim zakonodavstvom. Vodi i održava registre poreza na imovinu i objavljuje informacije vezane za porez na imovinu. Vršiti procenu vrednosti imovine i izdaje potvrde o procenjenoj vrednosti. Vršiti poreske procene. Koristi mere obavezne naplate neplaćenih obaveza poreza na imovinu. Sprovodi redovne kontrole i godišnje inspekcije opština u vezi sa delatnošću, rezultatima i promenljivošću zakonodavstva koji regulišu proces poreza na imovinu i preduzima potrebne mere u slučajevima ustanovljenih povreda zakona.

MFRT ima 18 odeljenja, a u okviru ovih odeljenja nalazi se Odeljenje poreza na imovinu. Preko ovog odeljenja se rukovodi i nadzire rad na sprovođenju Zakona i podzakonskih akata donetih za njegovo sprovođenje, u svim opštinama na Kosovu. Ovo odeljenje se sastoji od 3 odseka: Odsek za inspeksijski nadzor, Odsek za pravna pitanja poreza na imovinu i Odsek za informisanje, obrazovanje i usluge podrške.

Opštine - Svaka opština je odgovorna za upravljanje procesom poreza na imovinu za nepokretnu imovinu koje se nalazi na teritoriji opštine. Opština ima sledeće odgovornosti: Registruje i upravlja podacima o porezu na imovinu u registrima poreza na imovinu, kako je definisano u podzakonskom aktu koji je doneo Ministarstvo finansija u skladu sa stavom 5. člana 14. Zakona 06/L-005. Klasifikuje nepokretnu imovinu. Vršiti inspekciju nepokretne imovine. Sprovodi administrativne istrage radi utvrđivanja poreskog obveznika u skladu sa ovim zakonom. Sarađuje sa Ministarstvom finansija u proceni vrednosti nepokretnih obveznika. Izdaje poreske račune. Naplaćuje i koristi mere za prinudnu naplatu poreskih obaveza po osnovu ovog zakona. Ispituje i odlučuje o zahtevima za odlaganje uplata poreskih obaveza. Ispituje i odlučuje o žalbama. Refundira poreskog obveznika ili dužnika i utvrđuje povredu i izriče odgovarajuću novčanu kaznu. Organizaciona struktura jedinica za upravljanje poreza na imovinu u opštinama i načela upravljanja poreza utvrđuju se podzakonskim aktom Ministarstva finansija u saradnji sa opštinama. Dok je revizorski tim izabrao opštinu Priština kao uzorak, tačnije Direkciju za imovinu u opštini Priština.

Odeljenje porez na imovinu

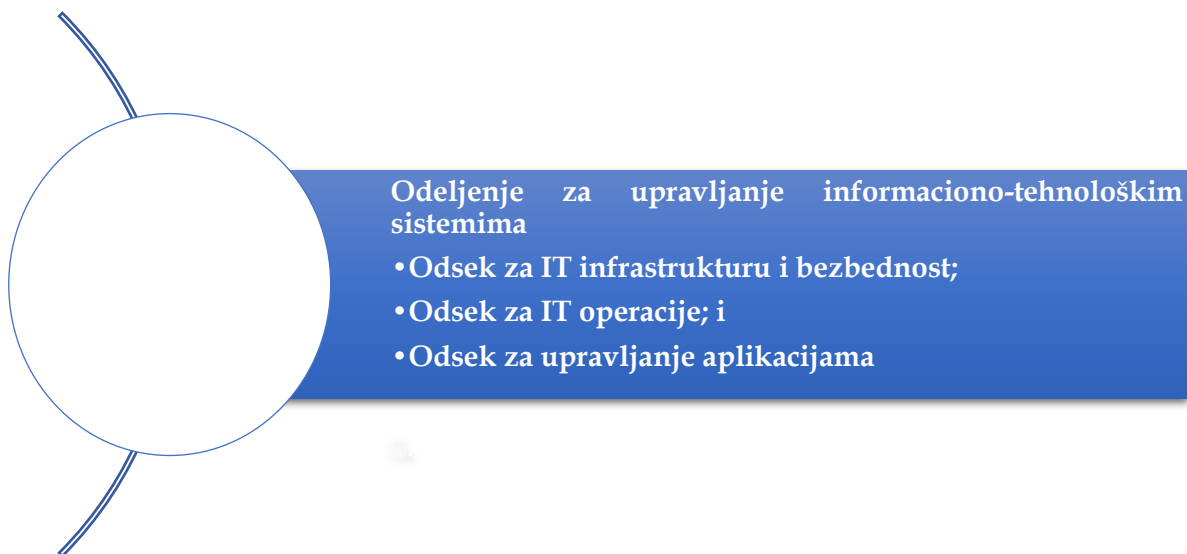
Slika 3. Odeljenje poreza na imovinu i odseci ovog odeljenja.

Odeljenje poreza na imovinu u Ministarstvu ima zadatak da razvija i izrađuje javne politike poreza na imovinu, kao i da obezbeđuje i upravlja proces naplate poreza na imovinu, kroz saradnju sa relevantnim strukturama. Dužnosti i odgovornosti ovog odeljenja su: Razvija politike poreza na imovinu, u saradnji sa relevantnim odeljenjima Ministarstva. Sprovodi redovne, ad-hoc kontrole i godišnje inspekcije opština, u vezi sa aktivnošću, rezultatima i primenom zakona koji regulišu proces poreza na imovinu. Koristi mere za prinudnu naplatu neplaćenih obaveza poreza na imovinu, u skladu sa važećim zakonodavstvom. Upravlja i održava relevantne registre poreza na imovinu. Evidentira i ažurira podatke u registrima poreza na imovinu, za koje je odgovorno u skladu sa zakonskim propisima o porezu na imovinu. Takođe pomaže i nadzire kancelarije za porez na imovinu u opštinama, u vezi sa registracijom, ažuriranjem i ispravljanjem podataka u registrima poreza na imovinu. Vršiti procene poreza, pruža podršku za pripremu računa poreza na imovinu i ovlašćuje opštine da izdaju račune. Pomaže opštinama u ukupnom toku procesa upravljanja poreza na imovinu i tumačenju zakona koji regulišu porez na imovinu. U saradnji sa Odeljenjem za upravljanje informacionim sistemima, odobrava pristup sistemu službenicima kancelarija poreza na imovinu u opštinama i drugim javnim organima. Sarađuje i razmenjuje informacije sa svim javnim organima, pravnim/fizičkim licima ili telima koja u svojoj administraciji imaju ili raspolažu informacijama potrebnim za pravilno upravljanje porezom na imovinu. Sarađuje sa Odeljenjem za upravljanje informacionim sistemima, u cilju rada, razvoja i unapređenja sistema poreza na imovinu.

U okviru ovog odeljenja spadaju sledeći odseci:

- Odsek za inspekciju;
- Odsek za pravna pitanja poreza na imovinu; i
- Odsek za informisanje, obrazovanje i usluge podrške.

Odeljenje za upravljanje informaciono-tehnološkim sistemima

Slika 4. Odeljenje za upravljanje informaciono-tehnološkim sistemima i odseci ovog odeljenja

Odeljenje za upravljanje informaciono-tehnološkim sistemima ima za misiju da planira, razvija, upravlja, prati, održava i sprovodi efikasne i efektivne informaciono-tehnološke usluge za Ministarstvo, kroz saradnju i koordinaciju sa internim i eksternim ustanovama.

Dužnosti i odgovornosti ovog Odeljenja su: Razvija politike, procedure, projekte i strategije za normalno i kvalitetno funkcionisanje IT sistema Ministarstva. Razvija i sprovodi tehnološke politike i procedure u skladu sa politikama i procedurama organizacije, kako bi se obezbedio efikasan rad određenih odeljenja. Sprovodi politike i uputstva koje izdaje Ministarstvo, u skladu sa zakonskim okvirom. Priprema godišnji plan rada i planiranje za sprovođenje novih projekata, održavanje postojećih sistema i planiranje hardvera i softvera neophodnog za Ministarstvo. Sarađuje sa odeljenjima u izradi, sprovođenju i održavanju politika, ciljeva, kratkoročnog i dugoročnog planiranja u oblasti IT-a. Razvija, administrira, prati i održava celokupnu mrežu, sistem i aplikacije Ministarstva; Razvija strateški plan i unapređuje informaciono-tehnološke sisteme u Ministarstvu i njegovim agencijama. Sarađuje i održava redovne sastanke sa organizacionim jedinicama Ministarstva kako bi obratio zahteve za unapređenje, razvoj, upravljanje, poboljšanje, izmene, tretiranje i rešavanje povremenih problema (ad-hoc) koji mogu nastati u vezi sa IT sistemima. Obezbeđuje i vodi računa o zvaničnoj komunikaciji putem elektronskog sistema, koja se odvija putem elektronske pošte. Sarađuje i koordinira sa agencijama Ministarstva u oblasti IT-a i sarađuje i koordinira sa Agencijom za informaciono društvo (AID) i drugim ustanovama u oblasti IT-a.

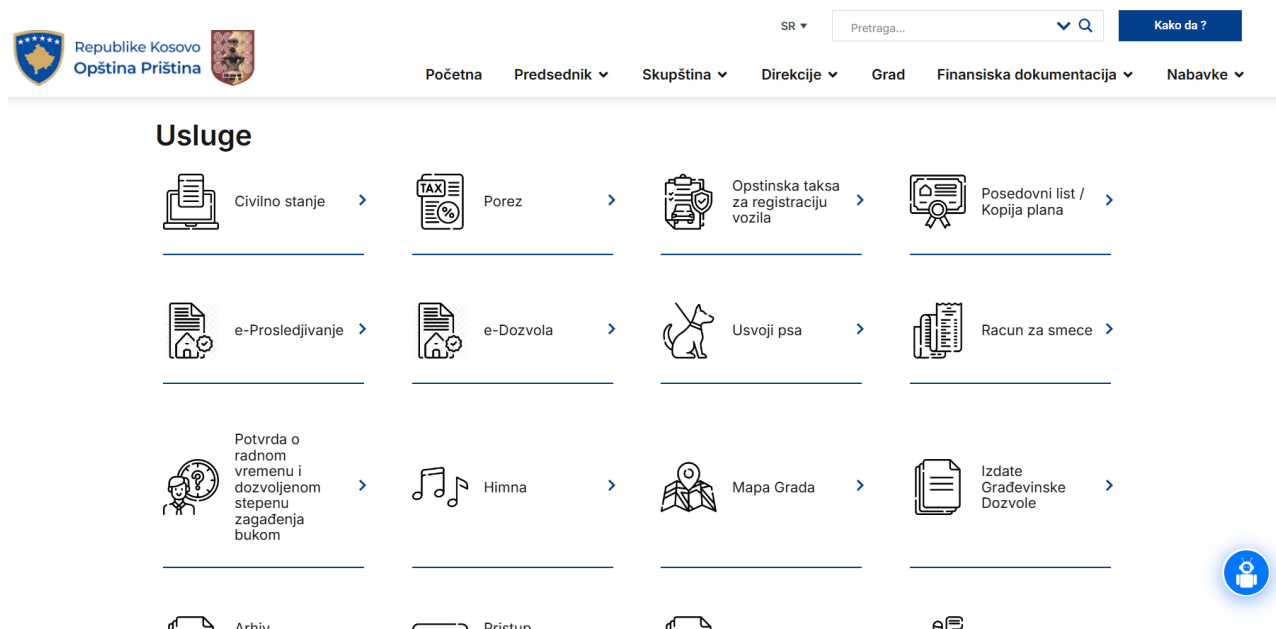
U okviru Odeljenje spadaju sledeći odseci:

- Odsek za IT infrastrukturu i bezbednost;
- Odsek za IT operacije; i
- Odsek za upravljanje aplikacijama.

Opština Priština - Direkcija za imovinu

Neke od dužnosti i odgovornosti Direkcije za imovinu su: Upravlja imovinom u opštinskom vlasništvu; Vodi evidenciju zemljišta i zgrada u vlasništvu Opštine; Razvija postupak za eksproprijaciju zemljišta u privatnoj i društvenoj svojini za parcele planirane za javni interes prema urbanističkim planovima Opštine; Zaključuje sporazume i potpisuje ugovore kojima obezbeđuje zemljište neophodno za ostvarivanje javnog interesa; Donosi odluke za upis prava vlasništva na ime Opštine, na nepokretnostima koje su ostale bez vlasnika. Razmatra i odlučuje o zahtevima fizičkih i pravnih lica u upravnim postupcima, za regulisanje imovinsko-pravnih odnosa u vezi sa opštinskom imovinom; Razvija upravne postupke, po službenoj dužnosti, za očuvanje opštinske imovine i drugih opštinskih interesa; Izrađuje potreban materijal za Upravni odbor, Odbor za politiku i finansije i za Skupštinu opštine; Blisko sarađuje sa resornom Direkcijom, za geodetske i imovinske podatke; Sprovodi identifikaciju i klasifikaciju nepokretne imovine; Koordinira rad sa nadležnom direkcijom za građevinske i katastarske poslove, u pogledu građevinskih dozvola i katastarskih podataka; Obavlja i druge poslove, na osnovu važećih zakona u okviru delokruga Direkcije. Radi obavljanja funkcija utvrđenih važećim zakonskim odredbama, Direkcija za imovinu je organizovana u sledeće sektore:

1. Sektor imovine;
2. Sektor za vlasništvo, eksproprijaciju i razmenu.

Slika 5. Usluge koje pruža opština Priština za porez na imovinu.

Delokrug i pitanja revizije

Delokrug revizije

Delokrug ove revizije biće MFRT sa posebnim fokusom na Odeljenje poreza na imovinu, koje je odgovorno za vođenje i nadzor sprovođenja zakona o porezu na nepokretnu imovinu i podzakonskih akata donetih za njegovo sprovođenje, u svim opštinama na Kosovu, kao i na odeljenja ovog odeljenja, a to su: Odsek za inspekcijski nadzor, Odsek za pravna pitanja poreza na imovinu i Odsek za informisanje, obrazovanje i usluge podrške. Odeljenje za upravljanje sistemima informacionih tehnologija i Opština Priština - Direkcija za imovinu.

Fokus revizije će biti nabavka i razvoj i kontrole aplikacije informaciono-tehnološkog sistema, sistema poreza na imovinu. Revizija će obuhvatiti period od januara 2024. godine do kraja revizije.

Pitanja revizije

Da bismo odgovorili na cilj revizije, postavili smo sledeća pitanja:

1. *Da li MFRT osigurava da projekti sistema poreza na imovinu postignu svoje ciljeve kroz razvoj?*
2. *Da li MFRT upravlja konfiguracijom proizvoda rada vezanih za razvoj?*
3. *Da li aplikacija ima odgovarajuće kontrole validacije unosa kako bi se osiguralo da prima tačne, pouzdane i potpune podatke?*
4. *Da li kontrole aplikacije obezbeđuju integritet, validnost i pouzdanost njenih podataka i potpunost njenih transakcija?*
5. *Da li aplikacija sadrži kontrole koje osiguravaju potpunost i tačnost rezultata ?*
6. *Da li su informacije u sistemu poreza na imovinu sigurne naspram zloupotrebe ?*

Kriterijumi revizije²¹

Kriterijumi korišćeni u ovoj reviziji proizilaze iz aktivnog Priručnika za IT reviziju ²²; Međunarodni standardi za bezbednost informacija ²³.

Da bi se procenila identifikacija potreba i rešavanje zahteva za razvoj sistema poreza na imovinu, utvrđeni su sledeći kriterijumi:

- MFRT mora da izvrši testiranje IT sistema i da na osnovu rezultata zasniva prihvatanje ili odbijanje sistema.²⁴
- Samo ovlašćene i odobrene izmene treba da budu prisutne u proizvodnom okruženju.²⁵

²¹Za više informacija, pogledajte ISSAI 300, Kriterijumi, str. 7.

²² Priručnik za reviziju informacionih tehnologija je proizvod radnih grupa EUROSAI za informacione tehnologije (WGITA) i razvojne inicijative INTOSAI (IDI) za definisanje pravila i standarda za reviziju informacionih tehnologija. - u daljem tekstu Priručnik za reviziju informacionih tehnologija .

²³Sistem upravljanja bezbednošću informacija ISO/IEC 27000/01.

²⁴ Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Nabavka i razvoj

²⁵ Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Nabavka i razvoj

Da bi se procenilo da li sistem poreza na imovinu ima mehanizme kontrole aplikacija koji omogućavaju bezbedan logički (softverski zasnovan) i pouzdan pristup informacionom sistemu, utvrđeni su sledeći kriterijumi:

- Pravila valjanosti treba da budu dobro izrađena, dokumentovana i primenjena u interakciji unosa(inputa); različite metode za unos podataka treba da budu dokumentovane; nevažeci podaci treba da budu na odgovarajući način odbijeni od strane aplikacije; kriterijumi valjanosti se ažuriraju na odgovarajući i ovlašćeni način; sveobuhvatne kontrole kao što su pravila registracije i ovlašćenja treba da postoje u slučaju mogućnosti suštinskih kontrola unosa; da postoje odgovarajuće kontrole i dokumentacija za unose u aplikaciju.²⁶
- Aplikacija treba da ima utvrđene nivoe ovlašćenja transakcija i da se sprovede kroz različite kontrole; treba da postoji jasna podela zadataka za unos podataka; i treba da postoje naknadne kontrole za slučajeve kada podela zadataka nije moguća.²⁷
- Transakcije aplikacija moraju se izvršavati u skladu sa očekivanim ponašanjem²⁸. Transakcije aplikacija moraju se izvršavati na kontrolisan i pouzdan način, osiguravajući da su u skladu sa poslovnim pravilima, parametrima konfiguracije i predviđenim scenarijima obrade.²⁹
- Organizacija treba da ima izrađene procedure kojima se osigurava da se potpunost i tačnost rezultata aplikacije procene pre nego što se rezultat koristi za dalju obradu, uključujući obradu od strane krajnjeg korisnika; da se rezultat aplikacije može pratiti; da se rezultat pregleda radi razumnosti i tačnosti; da su provere potpunosti i tačnosti efikasne.³⁰
- Mora postojati dovoljno revizorskih tragova koji beleže izmene, ovlašćene evidencije kritičnih transakcija; revizorski tragovi se periodično pregledaju radi praćenja abnormalnih aktivnosti; revizorski tragovi se pravilno održavaju i čuvaju; svakoj transakciji moraju biti dodeljeni jedinstveni i sekvencijalni brojevi ili identifikatori.³¹
- Podaci aplikacije treba da budu zaštićeni u skladu sa bezbednosnim standardima i priručnikom za IT reviziju. Trebalo bi da se implementiraju efikasne logičke i fizičke kontrole pristupa, kako je definisano u domenu bezbednosti informacija, kako bi se osigurala autentičnost, autorizacija i praćenje pristupa. Aplikacija takođe treba da ima dokumentovani plan oporavka od katastrofe, uključujući bezbedne mehanizme za pravljenje rezervnih kopija i oporavak, kako je definisano u domenu PVB/PRF. Planovi bezbednosti i oporavka treba redovno testirati kako bi se osigurao kontinuitet poslovanja i zaštita informacija.³²

²⁶ Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Kontrole aplikacije, kontrole pristupa.

²⁷ Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Kontrole aplikacije, kontrole pristupa.

²⁸ Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Kontrole aplikacije, kontrole obrade

²⁹ Korišćenje COBIT smernica (posebno DSS05 i BAI09) za kontrolu i osiguranje procesa pouzdanosti obrade transakcija.

³⁰ Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Kontrole aplikacije, kontrole rezultata

³¹ Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Kontrole aplikacije, Kontrole bezbednosti aplikacije

³² Priručnik za reviziju informacionih tehnologija – Kontrole aplikacije, Kontrole bezbednosti aplikacije

Metodologija revizije

Da bismo odgovorili na revizorska pitanja i da bismo potkrepiли revizorske zaključke, primenićemo sledeću metodologiju:

Da bi se procenila identifikacija potreba i rešili pitanja razvoja zahteva korisnika i primene zakonskih/podzakonskih akata u sistemu poreza na imovinu, biće sprovedeno sledeće:

- Pregled zahteva radi utvrđivanja ako te uključuju autora, datum, prioritet, troškove, rizik i druge elemente. Pregled i analiza zahteva ili komentara na zahteve od strane vlasnika poslovanja – vlade, donosilaca odluka ili zainteresovanih strana radi utvrđivanja da li su svi stavovi prikupljeni i sumirani za odgovarajuću analizu (prihvatanje, odlaganje, odbijanje itd.). Pregled matrice sledljivosti radi utvrđivanja da li su odobreni zahtevi dodeljeni razvojnim projektima i da li se prate do završetka kada se implementiraju.
- Pregled politika i procedura za razvoj i odobravanje zahteva, prihvatanje rada. Izveštaji o testiranju razvoja aplikacija.

Da bi se procenilo da li sistem poreza na imovinu ima mehanizme kontrole aplikacije koji omogućavaju bezbedan, logičan i pouzdan pristup informacionom sistemu, biće sprovedeno sledeće:

- Analiziranje pravila, zahteva i dokumentacije aplikacije i intervjuisanje odgovornih lica poslovnih procesa kako bi se utvrdilo koja pravila valjanosti treba da budu obezbeđena u poslovnom procesu koji se procenjuje. Pregledanje ako su pravila validacije dobro dizajnirana i dokumentovana. Proveriti ako su kontrole valjanosti unosnih podataka, pokretanje aplikacije u test okruženju i testiranje različite interakcije za unosne podatke.
- Inspekcija i potvrda da li dizajn sistema pruža listu ovlašćenja za upotrebu. Proveriti pregledom liste ovlašćenja da li su nivoi ovlašćenja dobro definisani za svaki skup transakcija. Proceniti da li su pravila ovlašćenja za unos podataka, izmenu, prihvatanje, odbijanje i zloupotrebu dobro dizajnirana i definisana. Ako postoji tabela za podelu zadataka, kako su raspoređeni glavni zadaci i radne funkcije, kao i koje su transakcije dozvoljene, a zatim analizirajte listu korisnika i listu privilegija pristupa korisnika.
- Identifikovanje usluga koje se pružaju na platformi i grupisanje tih prema važnosti usluge koju pruža. Pregledanje dokumentaciju platforme kako biste proverili da li je odgovarajuća, da li obezbeđuje integritet i pouzdanost tokom ciklusa obrade transakcija.
- Kreiranje kontrolne liste unosnih podataka ako postoji prethodni pregled pruženih usluga. Identifikacija da li je sistem poreza na imovinu povezan sa osnovnim sistemima i validacija podataka iz izvornog sistema se vrši. Procena da li su izlazne informacije nakon obrade u sistemu poreza na imovinu tačne i potpune i da li su greške koje se pojavljuju identifikovane.
- Analiziranje i pregled politika i procedura za održavanje revizorskih tragova i način njihove provere. Provera revizorskih tragova i drugih dokumenata radi provere da li je revizorski trag efikasno kreiran. Identifikacija ko je ovlašćen da opozove ili obriše revizorske tragove. Osiguravanje da je pristup revizorskim tragovima ograničen i da im mogu pristupiti samo ovlašćena lica. Procena da li su tragovi zaštićeni od izmena i da li postoje jedinstveni identifikatori za svaku transakciju. Procena da li sistem poreza na imovinu ima potreban integritet i pouzdanost.
- Pregledanje i analiziranje systemske dokumentacije kako biste videlo da li su systemske informacije zaštićene od zloupotrebe. Intervjuisanje IT osoblja kako biste videlo kako razumeju bezbednosne mehanizme primenjene u aplikaciji.

Relevantni dokumenti

Zakon

Zakon_br._06_L-005__O_porezu_na_nepokretnu_imovinu

Uredbe

Uredba (VRK) - br. 06/2020 o oblastima administrativne odgovornosti Kancelarije premijera i ministarstava

Ova uredba definiše oblasti administrativne odgovornosti Kancelarije premijera i ministarstava u Vladi Republike Kosovo.

Uredba (VRK) - br. 07/2020 o izmeni i dopuni Uredbe br. 06/2020 o oblastima administrativne odgovornosti Kancelarije premijera i ministarstava

Uredba (VRK) - br. 06/2020 o oblastima administrativne odgovornosti Kancelarije premijera i ministarstava

Ova uredba definiše oblasti administrativne odgovornosti Kancelarije premijera i ministarstava u Vladi Republike Kosovo.

Uredba (OPM) br. 02/2023 o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u Ministarstvu finansija, rada i transfera

Ova Uredba ima za cilj da utvrdi unutrašnju organizaciju i sistematizaciju radnih mesta u Ministarstvu finansija, rada i transfera.

Prilog 2: Potvrдна pisma

Republika e Kosovës

Republika Kosova-Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Financave, Punës dhe Transfereve

Ministarstvo Finansija, Rada i Transfera - Ministry of Finance, Labour and Transfers

DATË/A:	22.08.2025
REFERENCE:	/ 2024
PËR/ZA/TO:	z. Samir Zymberi, Drejtor i Departamentit të Auditimit të Teknologjisë Informative, Zyra Kombëtare e Auditimit
NGA/OD/FROM:	z. Arton Ahmeti, Sekretar i Përgjithshëm i Ministrisë së Financave, Punës dhe Transfereve
TEMA/SUBJEKAT/SUBJECT:	Letër konfirmimi për pajtueshmërinë me gjetjet e Auditorit të Përgjithshëm për raportin e auditimit të teknologjisë së informacionit Sistemi i Tatimit në Pronë

I nderuar z. Zymberi,

Përmes kësaj, konfirmojmë se:

- Kemi pranuar draft Raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit për raportin e auditimit të teknologjisë së informacionit Sistemi i Tatimit në Pronë (në tekstin e mëtejshëm "Raporti");
- Lidhur me të gjeturat dhe rekomandimet e dhëna pajtohem, dhe nuk kemi ndonjë koment shtesë për përmbajtjen e Raportit;
- Ju njoftojmë se brenda 30 ditëve nga pranimi i Raportit përfundimtar, do t'ju dorëzojmë një plan të veprimit për zbatimin e rekomandimeve të dhëna, i cili do të përfshijë edhe afatet kohore dhe stafin përgjegjës për zbatimin e tyre.

Me respekt,

Arton Ahmeti

Sekretar i Përgjithshëm i Ministrisë së Financave, Punës dhe Transfereve

KOMUNA E PRISHTINËS/OPSTINA PRISTINA
21-08-2025
NR. BR. 14-470/03-126475/25

REPUBLIKA E KOSOVËS/REPUBLIKA KOSOVA
 REPUBLIC OF KOSOVO
 KOMUNA E PRISHTINËS/OPSTINA PRISTINA
 MUNICIPALITY OF PRISTINA

LETËR E KONFIRMIMIT			
Niveli Org. Org. Unit	Shk. Klasif. Class. Code	Nr. Prot. Br. Prot. Prot. No.	Nr.faqeve Nr. Stranica No.
06	44	1447	1

Për pajtueshmërinë me të gjeturat e Auditorit të Përgjithshëm për raportin e auditimit të teknologjisë së informacionit Sistemi i Tatimit në Pronë, dhe për zbatimin e rekomandimeve.

Për: Zyrën Kombëtare të Auditimit

Vendi dhe data:
Prishtinë, 20.08.2025

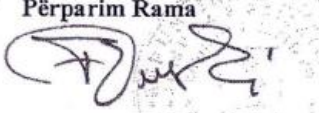
I nderuar,

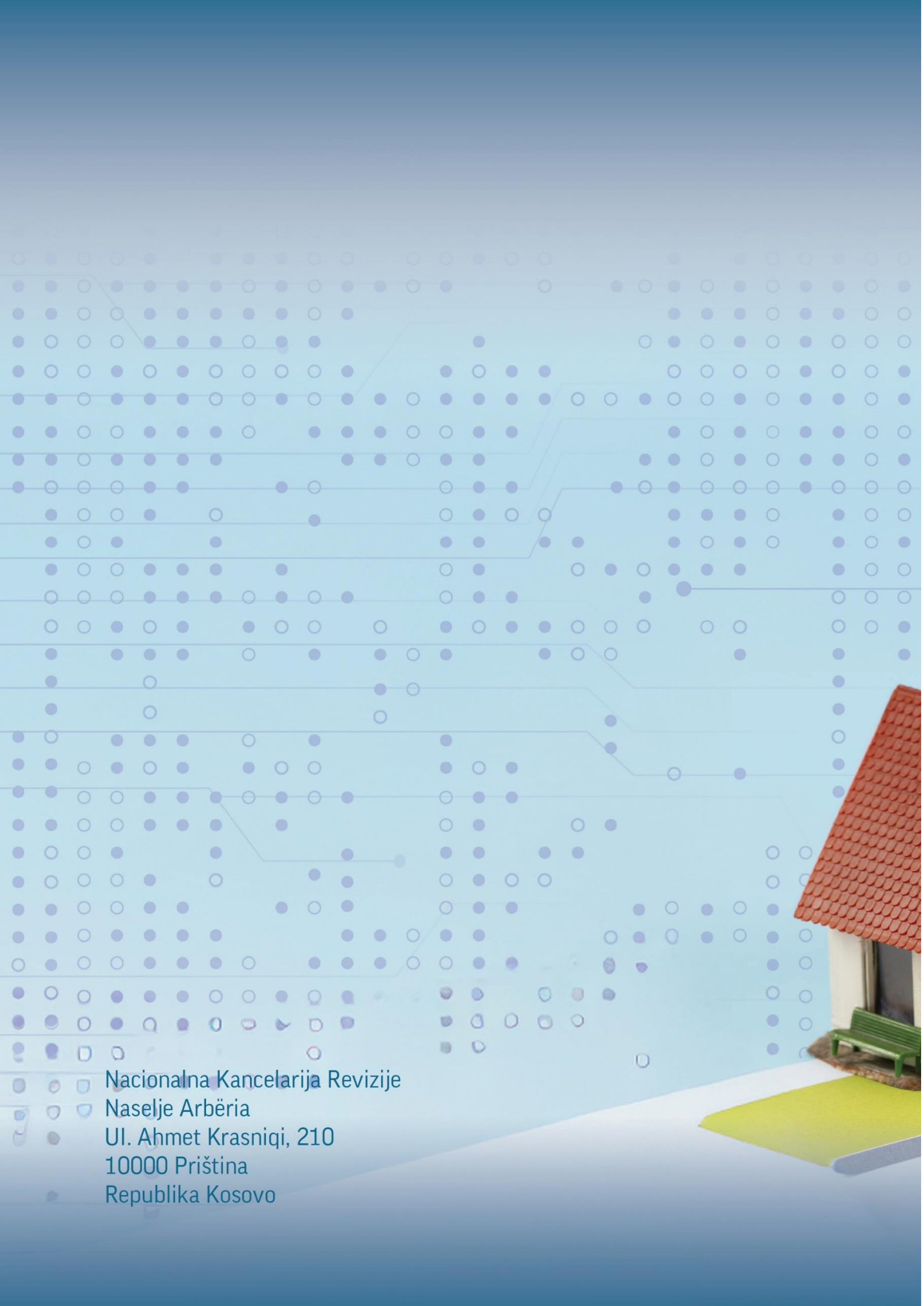
Përmes kësaj shkrese, konfirmoj se:

- kam pranuar draft raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit Sistemi i Tatimit në Pronë;
- pajtohem me të gjeturat dhe rekomandimet dhe nuk kam ndonjë koment për përmbajtjen e Raportit; si dhe
- brenda 30 ditëve nga pranimi i Raportit final, do t'ju dorëzoj një plan të veprimit për implementimin e rekomandimeve, i cili do të përfshijë afatet kohore dhe stafin përgjegjës për implementimin e tyre.

Kryetar i Kryeqytetit

Pri
Përparim Rama

Nacionalna Kancelarija Revizije
Naselje Arbëria
Ul. Ahmet Krasniqi, 210
10000 Priština
Republika Kosovo